

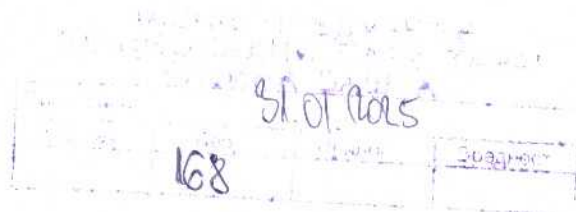
НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА

**ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА
НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА
ЗА 2025.ГОДИНУ**

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Број: 003274374 2024 14850 004 004 000 001
Датум: 9.1.2025. године
Немањина 22-26
Београд

Министарство заштите животне средине, државни секретар Сара Павков по Решењу о овлашћењу број 001737340 2024 14850 008 005 000 001 од 23.5.2024. године, на основу члана 54. став 4. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 - исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21), члана 12. став 8. Закона о националним парковима („Службени гласник РС”, бр. 84/17 и 95/18 др. закон) и члана 23. став 2. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18, 30/18-др. Закон и 47/18), даје

САГЛАСНОСТ
на
Програм управљања
Националним парком „Тара” за 2025. годину

Образложење

Јавно предузеће „Национални парк Тара”, које управља Националним парком „Тара”, дописом број 1375/1 од 15. новембра 2024. године доставило је на сагласност овом министарству Програм управљања Националним парком „Тара” за 2025. годину (у даљем тексту: Програм управљања). Одлуку о усвајању Програма управљања донео је Надзорни одбор Јавног предузећа „Национални парк Тара” на седници одржаној 15. новембра 2024. године.

На Програм управљања дата је сагласност, имајући у виду да исти садржи приоритетне задатке, организационе и материјално-финансијске претпоставке и елементе за обављање послова управљања, односно циљеве заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање, детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социо-економског развоја, приказ конкретних послова на изради и доношењу управљачких докумената, приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава, а у складу са Законом о заштити природе, Законом о националним парковима, Планом управљања Националним парком „Тара” за период 2020-2029. година и Решењем о условима заштите природе које је издало Министарство заштите животне средине (003042034 2024 14850 004 006 501 106 од 19.11.2024. године).

Ова сагласност је саставни део Програма управљања Националним парком „Тара” за 2025. годину.

Достављено:

- ЈП „НП Тара”,
31250 Бајина Башта,
М. Топаловића 3
- Инспекција за заштиту животне средине
- Архива.

ЈП „Национални парк Тара“
40 Број: 1361/1
Датум: 15.11.2024. год.
Бајина Башта

На основу чална 22. Закона о јавним предузећима ("Служебни гласник РС" број: 15/16 и 88/19), члана 54. Закона о заштити природе ("Служебни гласник РС" број: 36/09, 88/10, 9/10 – исправка 14/16, 95/18 – др.закон и 71/21), члана 12. Закона о Националним парковима ("Служебни гласник РС" број: 84/15 и 95/18 – др.закон) и члана 29. Статута ЈП "Национални парк Тара" Бајина Башта, Надзорни одбор предузећа, дана 15.11.2024. године, донео је следећу:

О Д Л У К У
о усвајању Програма управљања
Националним парком Тара за 2025. годину

I. УСВАЈА СЕ Програм управљања Националним парком Тара за 2025. годину.

II. Програм управљања је саставни део ове одлуке.

III. Програм управљања доставити на сагласност у складу са чланом 54. став 1. Закона о заштити природе ("Служебни гласник Републике Србије" број: 36/09; 88/10; 9/10 – исправка ; 14/16, 95/18 – др.закон и 71/21).

Надзорни одбор

Предраг Петровић, председник

I УВОД

На основу члана 54. Закона о заштити природе (“Службени гласник Републике Србије“ бр.36/09, 88/10, 9/10 - исправка, 14/2016, 95/2018 - др. закон и 71/2021 - др. закон), члана 12. Закона о националним парковима (“Службени гласник Републике Србије“ бр. 84/15 и 95/2018 - др. закон), Плана управљања Националним парком Тара за период 2020 - 2029. године (број 353-8787/2021 од 30.09.2021. године) и условима заштите природе за израду Програма управљања Националним парком Тара за 2025. годину.

Програмом управљања за 2025.годину дефинисани су основни циљеви на заштити, очувању и унапређењу природних и културно - историјских вредности Националног парка Тара, управљању природним ресурсима, научно - истраживачком раду, планирању и изградњи, промоцији подручја, сарадњи са локалном заједницом и другим субјектима, сарадњи са другим заштићеним добрима, међународној сарадњи, као и извори финансирања планираних активности.

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Општи циљеви заштите и унапређења подручја су:

- Заштита, очување и унапређење постојећих природних и створених вредности, као и укупне пределе, геолошке и биолошке разноврсности,
- Унапређење и наменско коришћење вредности подручја и одрживо управљање природним ресурсима, пре свега шумама и водама, кроз обезбеђење стабилности екосистема и побољшање њиховог укупног стања.

Специфични циљеви:

- Очување и унапређење типова станишта која су од националног и међународног значаја,
- Заштита, очување и унапређење биолошке разноврсности (генетичке, специјске и екосистемске),
- Заштита, очување и унапређење геолошке разноврсности,
- Очување квалитета основних чинилаца животне средине (ваздух, вода, земљиште), заштита од буке и обезбеђење адекватног управљања отпадом,
- Унапређење и очување шума националног парка кроз обезбеђење њихове стабилности и одрживог управљања,
- Заштита, очување и презентовање културно - историјских вредности и знаменитости,
- Очување пејзажних и амбијенталних вредности простора, као препознатљивог визуелног израза простора,
- Одрживи развој подручја и стварање услова за унапређење квалитета живота и рада локалног становништва кроз подстицање традиционалних делатности на подручју пољопривреде, сеоског туризма, екотуризма и старих заната,
- Повећање свести јавности о вредностима подручја парка кроз разноврсне едукативне и промотивне садржаје за посетиоце свих узраста и способности,
- Унапређење информативно - презентационих и едукативних садржаја парка, како би се омогућио јединствени доживљај и ефикасно управљање посетиоцима подручја парка.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

Приоритетне мере на управљању природним вредностима Националног парка Тара су заштита, управљање и унапређење стања природних вредности.

1.1. Чување подручја

Заштиту, односно чување подручја и унутрашњи ред у заштићеном подручју, спроводиће служба чувара заштићеног подручја, кроз редовну контролу свих активности у Националном парку Тара, чување граница заштићеног подручја, одржавање унутрашњег реда, контролу градње објеката, коришћења простора, контролу одржавања спортско-рекреативних манифестација, као и контролу управљања и одлагања комуналног отпада. Посебна активност чуварске службе огледаће се кроз активне мере на противпожарној заштити, контроли уласка у заштићено добро, контроли уласка моторних возила на „улазним капијама“, као и примена накнада за коришћење заштићеног простора. Своје активности чуварска служба спроводиће у складу са Правилником о унутрашњем реду.

Да би унапредили рад чуварске службе, повећали ефикасност у контроли уласка моторних возила у заштићено подручје, планирано је опремање постојећих објеката „улазних капија“ у Перућцу и на Калуђерским Барама са одговарајућом опремом за електронско праћење уласка моторних возила. Такође, електронска опрема ће се поставити и на стубове на улазку из правца Мокре Горе. Планирана је и набавка једног теренског возила за службу. За спровођење наведене активности планирана су средства суфинансирања од Министарства заштите животне средине.

1.1.1. Чуварска служба:

- бруто зараде запослених чувара у износу од 18.950.000,00 динара, (Министарство заштите животне средине - суфинансирање – 13.650.000,00 динара, Сопствена средства: 5.300.000,00 динара),
- материјални трошкови чуварске службе:
гориво, ауто делови и остало – 2.000.000,00 динара (Министарство заштите животне средине : 1.000.000,00 динара, сопствена средства : 1.000.000,00 динара),
теренско возило – 3.000.000,00 динара (Министарство заштите животне средине : 2.400.000,00 динара, сопствена средства : 600.000,00 динара
Теренска опрема за чуварску службу (лаптопови, преносиви штампач, наменски уређај за биометријски потпис, читачи личних карата и фотоапарати - 600.000,00 динара (Министарство заштите животне средине : 500.000,00 динара, сопствена средства : 100.000,00 динара),
- софтвер са опремом за електронско праћење уласка моторних возила– 5.000.000,00 динара. (Министарство заштите животне средине : 4.500.000,00 динара, сопствена средства : 1.000.000,00 динара).

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 22.050.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 8.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.1.2. Противпожарна заштита:

У чувању подручја Националног парка Тара посебна пажња усмерена је на активности у организовању противпожарне заштите, планирана је редовна провера знања свих запослених у противпожарној заштити, провера исправности противпожарних апарата, као и редовна дежурства на терену у летњем периоду. Противпожарна заштита базира се на средњорочном Плану заштите шума од пожара за подручје којим газдује ЈП “Националног парка Тара”- Бајина Башта и вршиће се кроз превентивне и директне мере заштите од пожара.

Кроз одобрени пројекат ЕУ, „Cross-Border Fire Prevention Initiative in NP Tara and ZPP Trebević“, планирана су средства за рану детекцију пожара кроз сателитско праћење у износу од 3.450.000,00 динара (29.500Е).

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 500.000,00 динара
Средства донатора : 3.450.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.2. Одржавање подручја

Активност на одржавању подручја односи се на чување и обнављање утврђених граница заштићеног подручја, по потреби њихово обнављање на терену, обнављање информативних табли за локалитете у I степену заштите, решавање имовинских односа, управљање отпадом и рад других служби на управљању подручјем.

1.2.1. Обнављање утврђених граница

У складу са Законом о националним парковима (“Службени гласник РС“ број 84/15), вршиће се обнављање утврђених граница парка и израда записника о утврђеним границама.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 500.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

1.2.2. Откуп парцела под омориком у I степену заштите

У циљу свеобухватније заштите оморике као заштићене врсте и природне реткости Националног парка Тара и Републике Србије, у резервату природе „Змајевачки поток“, започет је поступак откупа преостале три приватне парцеле, укупне површине од 6,1462 ха. Преостале су две парцеле за откуп, катастарска парцела број 2067/3 и 2067/5 КО Заовине. Откупом наведене површине, локалитет под I степеном заштите, „Змајевачки поток“, биће целом својом површином у државном власништву. Активност је била планирана и у ранијим периодима, али није спроведена активност добијања сагласности за откуп наведених парцела. Вршиће се и откуп других парцела у првом степену заштите.

За спровођење наведене активности планирана су средства суфинансирања у износу од 5.000.000,00 динара, од Министарства заштите животне средине.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 5.000.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.2.3. Управљање отпадом и чишћење простора

Са простора националног парка, редовно се прикупља и односи комунални отпад од стране општинског Јавног комуналног предузећа „12 септембар“ - Бајина Башта и за део извршених услуга комуналног предузећа, управљач сноси трошкове.

Поред наведених, планиране су и посебне активности по указаној потреби на уклањању дивљих депонија и отпада са излетишта и јавних површина, а посебно са језера Перућац.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 3.500.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

1.2.4. Остале управљачке активности

Поред чуварске службе, чување, одржавање и управљање заштићеним добром, вршиће и друге службе Предузећа у складу са својим овлашћењима.

Економско – финансијски сектор, као и правни сектор, функционисаће из области својих овлашћења и допринеће правилном и успешном раду управљача. У оквиру ове активности су планирана средства за бруто зараде осталог особља запосленог на пословима управљања заштићеним подручјем, као и материјални трошкови (грејање, птт, вода, струја, канцеларијски материјал, одржавање простора и сл).

Предузеће ће у складу са својим овлашћењима спроводити и остале активности везане за своју делатност и пословање, као што су обавезе комуналне таксе, накнада за животну средину, накнада за посечено дрво, пореза, доприноса и друго.

Планирана средства:

Сопствена средства: 125.840.000,00 динара

Сопствена средства (накнаде): 31.150.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3. Праћење стања природних вредности - мониторинг

Шире подручје Таре идентификовано је као подручје значајно за биљке (Important Plant Areas – IPA) и као подручје значајно за птице – (Important Bird Areas – IBA) CODE: IBA026SRB. Поред тога, од 2003. године подручје Националног парка „Тара“ представља и одабрано подручје за дневне лептире у Србији (Prime Butterfly Areas in Serbia – PBA).

У оквиру EMERALD мреже, подручје Таре је идентификовано као значајно подручје (ТАРА YUSRB009). EMERALD представља еколошку мрежу састављену од Подручја од посебне важности за заштиту природе (ASCI), односно просторних целина и станишта које су од посебног националног и међународног значаја са аспекта очувања биолошке разноврсности.

Подручје Националног парка Тара препознато је и као значајно подручје у оквиру еколошке мреже НАТУРА 2000 и по Директиви о стаништима и по Директиви о птицама.

Имајући у виду наведено и у складу са одредбама Уредбе о еколошкој мрежи, планиране су активности на праћењу стања природних вредности, кроз редовне активности на процени стања и заштити строго заштићених врста и станишта. У складу са Уредбом о еколошкој мрежи, забрањује се:

- уништавање и нарушавање станишта, као и узнемиравање дивљих врста,
- промена намене површибана под природном вегетацијом (шуме, ливаде и пашњаци),
- промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора.

1.3.1. Мониторинг Панчићеве оморице

Током претходних година вршено је на више начина праћење стања угрожене врсте, Панчићеве оморице, чија су скоро, сва налазишта у Србији на подручју Националног парка Тара. Захваљујући досадашњим истраживањима, одређене популације Панчићеве оморице са одређених аспеката су биле значајне за очување, обзиром да је евидентан процес изумирања Панчићеве оморице на природним стаништима. Узроци за то су бројни, попут климатских промена и интензивнијег процеса сушења.

С обзиром да је Панчићева оморица (*Picea omorika*) глобално угрожена врста која је је на светској Црвеној листи у статусу ЕН неопходно је пратити стање њених природних популација али и предузимати мере за њено очување што представља велики изазов. Спроводиће се и даље више активности на праћењу стања на њеним природним стаништима. Више метода мониторинга се користи како би се стекла слика о њеном стању.

1.3.1.1. Праћење стања у огледним пољима

- Почев од 2014. године прати се стање на три огледна поља (Црвене Стене , Љути брег, Било) где су на одређеној повшини одабрана стабла за праћење. Праћење стања се делимично ослања на методологију Међународног кооперационог програма за праћење стања шума Европе (ICP). Прати се стање круне, путем процене дефолијације, затим деколоризације, плодоношења, подмладка и др.
- Други вид праћења станишта оморице, представља обилазак свих станишта оморице ради увида у процесе сушења и обнављања,

1.3.1.2. Фотограметријско праћење Панчићеве оморице (*Picea omorika*)

Током 2023.године захваљујући суфинансирању Министарства заштите животне средине набављена је беспилотна летелица која омогућује праћење стања Панчићеве оморице и на најнеприступачнијим теренима. Употребом беспилотних летелица омогућује се и праћење здравственог стања и приближног бројног стања на подручју кањона Дрине. У ту сврху неопходно је набавити десктоп рачунар и један лап топ, који има одговарајуће карактеристике у погледу графичке карте, РАМ 32ГБ минимум, и процесора (минимум 7 или 9), обзиром да је немогуће у ГИС програму врши обрада велике количине података без рачунара са таквим карактеристикама што доводи до проблема у анализама стања и мониторинга овом методом.

За наведену активност неопходно је набавка опреме - рачунара и лап топа и финансијска подршка Министарства заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 300.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.1.3. Мере унапређења стања станишта Панчићеве оморице

1. Унапређење стања Панчићеве оморице на локалитету I степена заштите „ Црвени поток“

У 2024.години, на локалитету „Црвени поток“, посађено је 40 садница Панчићеве оморице, односно спроведена је вештачка обнова постојеће популације. Неопходно је пратити успех посађених садница као и одржавати повољне услове за опстанак преживелих садница.

2.Унапређење стања Панчићеве оморице на локалитету II степена заштите „Тренице“

Локалитет се налази на левој обали, у горњем току Поповића потока, који се улива у Спајића језеро. Чине га три одвојене површине. На умерено стрмој до стрмој падини (нагиба од 21° до 30°), на претежно северозападној експозицији. Панчићева оморица гради заједницу са белим бором, местимично буквом и брезом (*Picetum-Omorikae excelsae pinetosum mixtum*) разређеног склопа. Сатојина оморице на Треницама се налази на серпентинској подлози.

У 2022.години у потпуности је рашишћена површина (7x15м) како би се поспешило подмлађивање. У потпуности су тада укоњене црњуш, делимично боровница и друга приземна флора. Неопходно је наставити са одржавањем очишћене површине и пратити забележени поник у претходним годинама као и појаву нових јединки.

3.Унапређење стања Панчићеве оморице на локалитету I степена заштите „Црвене стене“

Локалитет се налази на северним и северозападним падинама Црног врха у изворишној челенци Кремићког потока, на веома стрмом каменитом терену, готово литицама, где се нагиби крећу у распону од 30 до 60°. Експозиције терена се крећу од североисточних до северозападних, са преовлађујућим северним експозицијама. У погледу надморске висине, локалитет се простире између 900 до 1.100 метара. Прилоком редовног обиласка огледног поља у коме се прати стање Панчићеве оморице уочена је појава више десетина младих јединки Панчићеве оморице различитог узраста на месту где је неколико стабала изваљено. Тако су се природно створили повољни услови који погодују подмлађивању услед доступне светлости. Уочено је да је неопходно применити мере сличне мерама које се већ примењују у Треницама, да се уклони приземна вегетација (компетитори) и ослободи површински слој земљишта како би се подстакла боља обнова и помогло постојећим младим јединкама.

4.Унапређење стања Панчићеве оморице на локалитету I степена заштите „Било“

Локалитет се налази изнад села Јокићи, а испод Црног врха (1251 m н.в.),у централном делу Националног парка „Тара“. Заузима северне експозиције. Надморска висина локалитета креће се од 970 до 1220 m надморске висине. Овде је подмладак спорадичан, готово да га нема али такође се уочавају места где услед извала је могуће подстаћи обнову мелиоративним радовима уколико буде у наредним годинама уroda. На две површине од 5 x5 м извршило би се уклањање приземне вегетације.

5.Унапређење стања тресаве на локалитету I степена заштите „Црвени поток“

С обзиром на изузетно лоше стање на локалитету Црвени поток и одумирање јединствене тресаве планира се низ активности и мера у циљу побољшања хидролошког режима и стања. Све већи притисци климатских промена захтевају хитне мере како би се сачувале одлике јединственог екосистема „Црвеног потока“.У плану је постављање посебне опреме на Црвеном потоку за прикупљање амосферске влаге ради постизања веће влажности у сушним и неповољним периодима и обнављање водног режима. На основу досадашњих искустава минимална количина воде која може да се сакупи је 4л по м² по магловитом дану. Постављање ретенције од природних материјала на Црвеном потоку која ће спречавати

одвођење воде и допринети повећању нивоа воде у тресави. На тај начин омогући ће се подизање нивоа подземне воде, пошто поток понире и одводи воду са трестишта.

Планирано је и управљање вегетацијом, односно, уклањање инвазивне мезофилне вегетације са већег дела тресаве која онемогућава преживљавање маховина у тресави. Биолошки факултет из Београда, биће ангажован на појачавању популација маховина из рода *Sphagnum* и биолошкој рестаурацији са јединкама које воде порекло из Црвеног потока а које се умножавају у лабораторијским условима на Биолошком факултету. Све врсте маховина које овде расту су строго заштићене и такође су на ЕУ Хабитат Директиви.

Врло је битно спречити физичко уништавање маховина и због тога је неопходно спровести уклањање приступне инфраструктуре за туристе и постављање заштитне ограде у приступачном делу тресаве приступне инфраструктуре за туристе и постављање заштитне ограде у приступачном делу тресаве. Ова активност је неопходна како би се спречила даља деградација тресаве и површинског слоја маховина директно од стране посетилаца.

Планирано је и постављање аутоматских мерних станица за праћење стања у влажним стаништима. Неопходно је успоставити праћење стања микроклиматских карактеристика и карактеристика самог земљишног слоја, као и нивоа воде у тресавама, како би се очувале маховине тресетнице.

За наведену активност неопходне су субвенције Министарства заштите животне средине за извођење радова (450.000,00 динара) и зараде стручног особља на праћењу оморике 700.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 1.150.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

6.Мере унапређења стања влажних станишта на подручју Црног врха у II степену заштите

На подручју Мале и Велике Батуре које припадају газдинској јединици „Црни врх“ која се целокупна налази у 2. степену заштите планирају се интервенције на реконструкцији постојећих путева. Ове интервенције у виду реконструкције мањих деоница постојећих путева треба да допринесу побољшању водног режима влажних станишта која се налазе у непосредној близини ових путева.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 300.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.2. Мониторинг станишта

Мониторинг станишта врши се у складу са *Правилником о критеријумима за издвајање типова станишта, о типовима станишта, осетљивим, угроженим, ретким и за заштиту приоритетним типовима станишта* ("Службени гласник РС", број 35/2010). Оно што је евидентно јесте зарастање травњачких површина и интензивна сукцесија нешумских у шумска станишта. Да би се процес зауставио, неопходно је увести мере за очување датих типова станишта и започети са рестаурацијом истих. Услед неповољних климатских услова влажна станишта су посебно погођена, па је потребно увести мере за њихово очување, односно потребна је рестаурација одабраних типова станишта.

Планирана средства:

Извршиоци:

Сопствена средства (накнада): 100.000,00 динара

Предузеће

1.3.3. Мониторинг флоре

Мониторинг флоре је вишегодишња активност, наставиће се праћењем најзначајних врста биљака за Тару, при томе је посебан акценат праћење ендемичних и строго заштићених врста у Националном парку Тара. Активност се делимично спроводи у сарадњи са Биолошким факултетом из Београда.

1.3.3.1. Праћење строго заштићених врста

Планирају се интезивнија истраживања реликтних врста: дервентенског различка (*Centaurea derventana*) и Николићеве кандилке (*Aquilegia nikolicii*). Истраживања би обухватила прикупљање материјала и генетичка истраживања. Дрastiчно је смањена бројност кандилке на потезу Перућац - Дервента, услед реконструкције пута. Ова врста је такође угрожена од стране туриста, пре свега због постављања низа туристичких објеката на обали језера Перућац. Са друге стране, планира се и детаљније истраживање стена у циљу утврђивања стања, као и микроклиматских услова ових врста.

Све ове активности претходе успостављању *ex situ* популација, како би се обезбедио опстанак ових врста у будућности. Пратиће се и стање строго заштићених врста попут популација божура (*Paeonia officinalis*), сибирске перунике (*Iris sibirica*), змијоглавке (*Echium russicum*) у НП Тара.

За наведену активност планирана је финансијска подршка Министарства заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара за зараде стручних лица.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 300.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.3.2. Праћење строго заштићених врста орхидеја

На подручју Националног парка „Тара“ захваљујући опсежним истраживањима регистровано је 43 таксона орхидеја. С обзиром да су готово све врсте орхидеја законом заштићене, праћење стања врста из ове породице представља редовну активност. То подразумева фотографисање јединки, утврђивање стања њихових популација, опис станишта и бележење актуелних и потенцијалних фактора угрожености.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.3.3. Мониторинг маховина тресетница

Посебним мерама планира се побољшање стања саме тресава и стварање оптималнијих услова за опстанак угрожених врста маховина. У овом сегменту се планира само праћење стања маховинама које се налазе и даље у јако лошем стању. Највећа претња је свакако хидролошки режим у Црвеном потоку. Мониторинг стања популација тресетница (више врста) које су строго заштићене и налазе се на листи Берн конвенције, Директиве о стаништима, као и успостављање нових субпопулација је од суштинске важности за очување угрожених врста тресетница.

Као и до сада наставиће се и досадашње активности : праћење виталности тресетница, путем еко-физиолошких и биохемијских параметара по вегетацијским сезонама (рано пролећна, летња и касно јесења), утврђивање стања популација (стабилна, опадајућа или растућа), као и мониторинг одабраних пилот површина током више година, кроз праћење тест површина постављених у лето 2019.године: утврђивање цензуса популације, комбинацијом метода унапред одабраног константног трансекта и квадрата, утврђивање репродуктивне способности (генеративно, вегетативно) кроз сезонско праћење.

За наведену активност неопходно је ангажовање стручних институција и финансијска подршка Министарства заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 300.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.3.4. Ревитализација популације српске режухе

У 2022 / 2023. години спроведено је јачање популације српске режухе у оквиру парка и то на два локалитета – Перућац и кањон Дервенте. Биљке које су одгајане у *ex situ* условима су биле пренете на поменуте локалитете.

Нажалост, мониторинг у 2024.години бележи драстичан пад у бројности индивидуа, као и мала стопа преживљавања јединки посађених претходне године. Зато је обавезно у току 2025.године наставити активности на јачању и очувању популације српске режухе у оквиру Парка и то на два локалитета – Перућац и кањон Дервенте који је први степен заштите. Планиране активности су:

1. наставак на јачању популације на два локалитета, као и теренских истраживања популација Српске режухе у НП Тара,
2. компаративна истраживања еколошких параметара на познатим стаништима врсте,
3. *ex situ* гајење биљака за потребе очувања и јачања природних популација,
4. праћење стања појачане популације српске режухе у оквиру НП Тара на два локалитета – Перућац и кањон Дервенте,
5. сакупљање зрих семена за потребе успостављања банке семена и *ex situ* заштите,
6. наставак детаљног проучавања еколошких параметара популације српске режухе (дистрибуција, бројност, фенолошке особености, удео цветалих јединки, опште стање и др.).

За наведену активност неопходно је ангажовање стручних институција и финансијска подршка Министарства заштите животне средине у износу од 300.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 300.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.3.5. Картирање инвазивних врста

Без обзира што је подручје Тара заштићено подручје прве категорије и углавном се одликује природним и полуприродним стабилним екосистемима спорадично се уочава присуство страних и инвазивних врста. Стране биљне врсте могу имати бројне негативне

последнице на структуру, функцију и динамику екосистема у којима се могу понашати као инвазивне. Ове врсте су углавном присутне на ободу екосистема уз путну инфраструктуру и насеља. Неопходно је детаљно мапирати с обзиром да оне могу представљати велику опасност по биолошку разноврсност а имају и способност трансформације особина земљишта у циљу подстицања свог раста и развоја јер се у њима синтетишу и ослобађају алелохемикалије које утичу на хемијске карактеристике земљишта и самим тим мењањем станишних услова.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 100.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.4. Мониторинг гљива

Истраженост Таре у погледу разноврсности гљива је и даље мала. Сматра се да су станишта на Тари изузетно важни миколошки локалитети. Праћење стања је важно и за строго заштићене и заштићене врсте гљива којих је у претходној години регистровано укупно 13. Неопходно је наставити истраживања разноврсности гљива у смислу утврђивања конзервационих приоритета на подручју националног парка. С обзиром на присуство релативно скоро откривених нових врста за науку на простору Парка и то ендемичних врста, истраживање гљива указује на важност спровођења овог вида активности. Поред тога у плану је сумирање података у виду штампаног издања који ће обухватити целокупну до сада истражену фунгију Таре

За наведену активност неопходно је ангажовање стручних институција и финансијска подршка Министарства заштите животне средине у износу од 450.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 450.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5. Мониторинг фауне

У склопу мониторинга фауне, прати се више група организама животиња. За сваку групу организама неопходно је применити одговарајуће методе истраживања и посматрања. Праћење кључних врста у екосистемима се наставља, праћењем одабраних врста сисара, циљних врста птица, као и миграција птица.

Програми мониторинга обухватају велике звери, мрког медведа, затим од других кичмењака птице, као и поједине врсте водоземаца и гмизаваца. Од бескичмењака значајна врста која је обухваћена програмима праћења је и даље Панчићев скакавац који има статус ЕН у Црвеној Књизи Orthoptera. Затим, прате се и значајне врсте дневних лептира, а такође се већ две године истражује подземна фауна.

1.3.5.1. Праћење одабраних врста сисара

Праћење одабраних врста сисара, пре свега великих звери, обавља се применом различитих метода.

1. Праћење инфрацрвеном детекцијом

Национални парк располаже са опсежном базом података која је настала коришћењем ове методологије. Инфрацрвена детекција постаје све коришћенији метод у праћењу фауне сисара. Сам метод има доста предности и омогућава прикупљање значајних података. Мрежа камера је већ више година установљена на подручју парка, са измењеном динамиком услед честих крађа и то на потпуно неочекиваним местима.

Са усавршавањем технологије и побољшањем квалитета самих камера осим првобитних циљних врста бележе се и мање врсте сисара, као и низ врста птица. Због учесталих крађа и кварова неопходна је набавка нових камера замки.

Као и претходних година приоритетне врсте су мрки медвед и вук (*Ursus arctos*, *Canis lupus*) од сисара. Сви подаци се уносе у одговарајућу базу података, ради прецизније обраде и статистичке анализе.

2. Генетски мониторинг

У 2024. години је започета након пет година поново активност на генетском мониторингу. Како би склопили пуну годину прикупљања узорака и анализе наставља се сакупљање и у 2025.години. Током 2019/20 је вршено сакупљање и добијени су резултати који су показали да је највероватнија бројност 58 јединки. Поновљеном анализом може се утврдити да ли постоје преклапања и у којој мери су и даље присутне јединке из периода претходног узорковања. Добијеним анализама такође се утврђује: бројност, виталност популације, хибридизација, као и генетски параметри популације укључујући генетичку разноврсност, структуру и ефективну величину популације.

3. Праћење маркираних јединки мрког медведа сателитском телеметријом

Наставља се праћење две јединке мрког медведа помоћу сателитске телеметрије. Јединке су маркиране GPS -GSM огрлицама претходних година захваљујући подршци Министарства заштите животне средине и средствима донације. Сателитским праћењем добија се велики број података о екологији мрког медведа, кретању и величини ареала

4. Праћење фауне и мрког медведа са термовизијским уређајем

Термално снимање и осматрање је техника даљинског праћења животиња са неколико примена у различитим областима. У теренским студијама екологије животиња, ова неинвазивна техника омогућава праћење и у дневним и ноћним условима, као и отежаним временским условима. Управо то је једна од предности у односу на инфрацрвену детекцију. То значи да се животиње могу открити на широком подручју упркос атмосферским условима који би иначе могли да изазову проблеме за снимање.

За наведену активност неопходна је набавка опреме камера фотозамки (150.000,00 динара) и ангажовање стручних институција уз подршку Министарства заштите животне средине у износу од 700.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 850.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 300.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5.2. Праћење Панчићевог скакавца (*Pyrgomorphulla serbica*)

Панчићев скакавац, као ендемо-реликтна и строго заштићена врста је свакако једна од најзначајних врста на подручју Националног парка. Захваљујући интензивном праћењу стања и истраживању претходних година евидентиран је низ нових локалитета са Панчићевим скакавцем (*Pyrgomorphulla serbica*). Уочена је значајна повезаност бројности популација у зависности од временских услова, па је она и значајно варијала. По величини се издвајају популације на подручју Змајевачког потока, локалитетима Алушких планина и Лисичје воде у Заовинама. Најзначајнији проблем у очувању ове врсте и даље остаје што се станишта ове угрожене врсте налазе на подручју III и II степена заштите а значајни локалитети налазе се на земљишту приватне својине.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5.3. Праћење дневних лептира

Подручје Националног парка Тара је значајно за очување врста дневних лептира за подручје наше земље, тако да се планира са наставком активности на праћењу и утврђивању стања популација, као и њихових станишта.

У 2025. години планирају се детаљна популациона истраживања врсте аполона (*Parnassius apollo*). Такође се планира маркирање појединачних јединки ради што прецизнијег утврђивања бројности популације. Аполон је одабран за детаљнија истраживања као најугроженија врста на подручју парка. Ова врста је такође једна од угроженијих врста у Србији и врста која је погођена климатским променама. Поред прикупљања података за циљане врсте, обављаће се и попис пратећих врста током теренских излазака, са посебним освртом на строго заштићене и заштићене врсте. Прикупљање прецизних геореференцираних података о присуству ових врста у различитим стадијумима (јаје, лутка, гусеница), као и идентификацију свих потенцијалних станишта поменутих врста.

За наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне средине у износу од 350.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 350.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5.4. Праћење птица

Након 10 година праћења стања фауне птица, наставиће се са досадашњим методама праћења уз додавање нових метода попут телеметрије и обележавања и праћење појединих врста - сателитска телеметрија која представља савремену методологију мониторинга угрожених врста животиња, до сада је у парку примењивана на мрком медведу, а у плану је да се на овај начин прате и поједине врсте птица.

Праћење циљних врста птица биће вршено методама:

- цензуса у тачки за следеће врсте: гаћаста кукумавка (*Aegolius funereus*), мала сова (*Glauucidium passerinum*), дугорепа сова (*Strix uralensis*), планински (*Dendrocopos leucotos*) и тропрсти детлић (*Picoides tridactylus*),
- трансеката- трансекти су већ одређени у први годинама праћења стања,

- прстеновања - прстеновање птица које се обавља у време јесење сеобе. Углавном се бе-
леже врсте које иначе живе на подручју парка, али поред њих је било и јако интересант-
них налаза некарактеристичних за подручје Таре.

- Нова метода која је планирана је праћење, односно сателитска телеметрија која пред-
ставља савремену методологију мониторинга угрожених врста животиња, до сада је у Парку при-
мењивана на мрком медведу, у плану је да се на овај начин прате и поједине врсте птица.

За наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне
средине у износу од 400.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне
средине - субвенције: 400.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5.5. Праћење подземне фауне

Истраживања подземне фауне која су започета су дала значајне резултате и довела до
открића неколико нових врста за фауну Србије, као и нове врсте за науку. Поједина подземна
станишта су се показала као изузетно богата, попут Вучје јаме где је пронађена значајна врста
пећинског тврдокрилца - *Velesaphaenops tarensis* из Јагошнице.

Највреднији резултати досадашњих активности су открића три врсте које су нове за
науку. Две врсте су прави троглобионти, тврдоктилац *Chaetoduvalius* n.sp. и паук косац
Cyphophthalmus n. sp. Нова врста за науку је и стонога *Lithobius* n. sp., која вероватно припада
категорији троглофила.

Планирају се активности на праћењу и рекогносцирању 10 спелеолошких објеката, пећи-
на и јама у којима је већ утврђено присуство још значајних троглобионтичких врста. Твр-
докрилци: *Velesaphaenops tarensis*, *Pholeuonopsis tarensis*, *Pholeuonopsis lupi*, *Proleonhardella*
tarensis, *Neotrechus augustae* и стоноге, *Brachydesmus subterraneus*, *Haasea plasana* и *Brachy-*
desmus femoralis.

За наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне
средине за ангажовање стручних организација у износу од 400.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне
средине - субвенције: 400.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3.5.6. Праћење фауне водоземаца и гмизаваца

Водоземци представљају врло важне показатеље стања у конкретним екосистемима. По-
следњих деценија дошло је до значајног смањења популација водоземаца широм света, углав-
ном као одговор на комбинацију фактора који се углавном односе на фрагментацију станишта,
уништавање и измене изазване од стране људи. Оно што је евидентно на подручју Парка јесте
смањење погодних станишта за водоземце попут мањих водних тела погодних за размножава-
ње. Чињеница је да дуге суше неповољно утичу на популације водоземаца. Најзначајније при-
сутне врсте које је неопходне пратити су: *Triturus macedonicus*, *Lissotriton vulgaris*,
Ichthyosaura alpestris, *Bombina variegata*. Поред тога потребно је размотрити због свих угрожа-
вајућих фактора како побољшати станиште услове за водоземце. Односно надоместити недоста-
так планирањем постављања малих водених тела широм Парка.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.4. Мониторинг вода

Праћење квалитета површинских вода је вишегодишња активност и спроводи се у складу са „Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода“.

Утврђивање статуса врши се праћењем биолошких и физичко-хемијски параметара који су од значаја за дефинисање категорије површинске воде, а које је могуће спровести са постојећом лабораторијом. Праћење квалитета вршиће се на утврђеним локалитетима површинских вода, на водотоковима и на акумулацијама у парку. Акумулација Перућац ће се интензивније пратити у летњем периоду. Неопходна је набавка средстава које се односе на одржавање постојеће лабораторије.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 100.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

1.5. Мониторинг климе

Захваљајући постављеним метеоролошким станицама на Митровцу и Предов Крсту континуирано се прате климатски показатељи Таре. Метеоролошке странице су аутоматске и садржи сензоре за мерење температуре, влажности ваздуха, количине падавина, соларне радијације, правац, брзину ветра, влажности и температуре земљишта.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 100.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

1.6. Мониторинг спелеолошких објеката

Наставиће се сарадња са Друштвом истраживача “Владимир Мандић Манда” из Ваљева на спелеолошком истраживању подручја Јагоштице и Предовог Крста, посебно Јаме код Чехове куће, као значајног објекта геоморфолошког наслеђа.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 25.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

1.7. Мониторинг геонаслеђа

Републички геолошки завод спроводи активности на геолошком и геоморфолошком истраживању подручја планине Таре, као дела Западне Србије. Резултати истраживања, биће валидни и значајни за Геопарк Стари Влах, коме припада Национални парк Тара.

На простору Националног парка Тара, као феномени геопарка, налази се Перућачко врело и водопад Перућац, кањон Дрине, потом Јама код Чехове куће.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 25.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

2. Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима

У току године, на свим манифестацијама, сајамским наступима, презентацијама, организованим посетама, промовисаће се и културно-историјске вредности Националног парка, посебно манастир Рача и некрополе стећака у Перућцу и Растиштима, као посебна вредност са УНЕСКО-ве листе светске културне баштине.

Поставиће се нове информативне табле о археолошким налазиштима у Перућцу, Растиштима и Заовинама.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 200.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

3. Управљање посетиоцима

3.1. Рад у Центрима за посетиоце

Наставиће се одржавање постојећих центара за посетиоце, кроз одржавање и обнову постојећих изложбених поставки. Рад у Центрима за посетиоце у Бајиној Башти и на Митровцу подразумева пружање информација посетиоцима у оквиру инфо пулта, пријем посетилаца и одлазак у обилазак парка, продају сувенира и услуга попут шумског биоскопа, издавања бицикала, кајака и сл. Због повећаног обима посла и ради продужавања радног времена током летње сезоне, ангажују се додатно запослени радници.

На основу Идејног пројекта урадиће се Главни пројекат за реновирање и дигитализацију Центра за посетиоце Бајина Башта, који укључује реновирање и модернизацију постојећег центра за посетиоце, као и увођење интерактивних и дигиталних садржаја ради побољшања едукативних и информативних капацитета центра. Посебан акценат биће на представљању природних феномена, културно-историјског наслеђа и туристичке понуде Националног парка Тара. За наведену активност планирана су средства субвенције Министарства заштите животне у износу од 800.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите животне средине - субвенције: 800.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 6.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

3.2. Материјала намењеног посетиоцима

За потребе информисања посетиоца планирана је израда штампаног пропагандног и информативног материјала:

- Проспект Националног парка Тара,
- Планинарско-туристичка карта, ажурирање и штампа новог тиража планинарске мапе.
- Проспекти кампа ренцера, флајери,
- Улазнице у центре за посетиоце и резерват природе, у заштићено добро.

У оквиру пројекта ИПА Србија – БиХ „Оснаживање одрживог развоја туризма у заштићеним подручјима – неограничени хоризонти без баријера» била је планирана израда

Плана управљања посетиоцима. Пројекат није одобрен код донатора, конкурисаћемо код других донатора за средства за наведени план. Израда наведеног плана од изузетног је значаја посебно за најпосећеније локалитете, видиковац Бањску стену и резерват природе “Црвени поток”, како би се планом утврдили гранични капацитети и максималним бројем посетилаца у једном тренутку. На тај начин постиће се контрола посетиоца и смањити притисак на природу.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 800.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.Управљање природним ресурсима

4.1. Задаци и активности на заштити и управљању шумама

4.1.1. Заштита шума од сушења

Активности на заштити шумских екосистема вршиће се кроз праћење стања шума на постављеним огледним површинама, као и мониторинг инсеката односно сипаца поткорњака и њихово сузбијање применом феромонских клопки али на одређеном узорку. Такође, планирана је активност на праћењу штеточина на лишћарима, губара и мразовца.

За планирани мониторинг на заштити шума, планирана су средства Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Планирана средства:

Управа за шуме: 2.000.000,00 динара

Сопствена средства: 2.500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.1.2. Нега и обнављање шума

Активност на нези и обнављању шума подразумевају неговање засада и пошумљених површина, пошумљавање голети и површина насталих процесом сушења шума, као и сакупљање семена и производњу садног материјала.

Планирани су радови на нези засада кроз радове на окопавању и уклањање конкурентске вегетације:

- Одељење 9-а ГЈ»Тара» на површини од 1,42 ха,
- Одељење 166-а ГЈ»Тара» на површини од 1,67 ха,
- Одељење 2-б ГЈ»Заовине» на површини од 1,60 ха.

Планирано је пошумљавање :

- Одељење 38а и 50а, ГЈ»Звезда»- припрема земљишта и пошумљавање на 2,37ха,
- Одељење 166а и 167/2,ГЈ»Тара» -припрема земљишта и пошумљавање на 0,68ха,
- Одељење 28а, 32а, 33а и 35а, ГЈ»Црни врх» - припрема земљишта и пошумљавање на површини од 1,16 ха.

У току 2025. године, извршиће се два здравствена прегледа регистрованих семенских објеката и шумских расадника „Калуђерске баре“ и „Луг“ за производњу репродуктивног материјала шумског дрвећа (семена, садница). У регистрованим расадницима, наставиће се школовање шумског и декоративног садног материјала, као и производња контејнерских садница за пошумљавање (15.000 комада) у новоизграђеном стакленику у расаднику „Луг“.

У шумским расадницима „Калуђерске баре“ и „Луг“ планирани су радови на нези постојећих садница:

- Саднице за пошумљавање 90000 комада,

- Вишегодишње шумске саднице за хортикултурне потребе 10000 комада,
- Једногодишње и вишегодишње декоративне врсте 5000 комада,
- Саднице лековитог биља 30000 комада.

Вршиће се сакупљање, дорада и стављање у промет репродуктивног материјала семена четинарских и лишћарских врста, у зависности од уroda семена, а за потребе обнављања шума.

Планирана је набавка опреме за расадничку производњу из средстава Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Планирана средства:

Буџет РС-Управа за шуме: 1.000.000,00 динара
Сопствена средства: 8.500.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.2.3. Планирање и уређивање шума

Активности у области планирања и уређивања шума односе се на:

- ажурирање електронске базе евиденције непокретности јавне својине,
- снимање граница у ГЈ“Тара“,
- набавка опреме за геодетске радове,
- израда нових запреминских таблица за Национални парк Тара,
- израда норми у коришћењу шумама.

За активност израда норми и запреминских таблица, користиће се и стручне услуге Шумарског факултета у Београду.

Планирана средства:

Сопствена средства: 5.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.1.4. Коришћење шума

Активност на коришћењу шума обухвата спровођење годишњих редовних планова сеча обнављања и плана проредних сеча, у складу са основама газдовања шумама у државним шумама и обављање стручно - техничких послова у приватним шумама.

На основу укупно дозначене дрвне масе (35.771м³) за 2025. годину, планирана је производња дрвних сортимената у износу од 29.705 м³ бруто масе из редовног плана и тиме се остварује приход од 234.504.835,00 динара. Очекује се и случајни принос, у износу до 10.000 м³ кроз санитарне-узгојне захвате и приход од 52.199.000,00 динара.

Укупан планирани приход од дрвних сортимената износи 286.703.835,00 динара. Укупно планирани трошкови услуга у шумарству су 30.245.250,00 динара, остала производња је у сопственој режији или ће се вршити продаја на пању.

Вршиће се и стручни послови на газдовању приватним шумама у складу са Привременим годишњим планом газдовања шумама сопственика за територију општине Бајина Башта за 2025. годину.

За стручно техничке послове у приватним шумама планирана су Буџетска средства у износу од 3.500.000,00 динара.

Планирана средства:

Буџет РС-Управа за шуме: 3.500.000,00 динара
Сопствена средства: 196.120.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.2. Задаци и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном

4.2.1. Активности на заштити ловне фауне

Активности на заштити ловне фауне спроводиће се на основу Годишњег плана газдовања ловиштем за ловну 2025/2026. годину, усаглашеног са средњорочним планом - Ловном основом ловишта «Тара» за период 1.04 2021 – 31.03.2031.година.

Управљање популацијама ловних врста дивљачи у 2025. години првенствено се односи на утврђивање бројних стања дивљачи по врстама, праћења јеленске дивљачи која се појавила као нова врста, планирање развоја популације дивљачи у току ловне године, планирањем набавке хране за прихрану дивљачи и план одстрела ловне дивљачи.

Заштита неловних врста дивљачи, одвијаће се кроз свакодневне активности службе у циљу спречавања узнемиравања, уништавања станишта, противзаконитог коришћења и сличних радњи у ловишту.

Такође, наставиће се и активности на реализацији пројекта “Унапређење газдовања популацијама дивокозе /*Rupicapra rupicapra* / у ловишту “Тара” који се односи на мониторинг и транслокацију дивокозе, као и на пројекту “Унапређење биолошких капацитета и техничке инфраструктуре за реинтродукцију дивокозе на погодна станишта у Србији”.

Планирана средства:

Управа за шуме: 2.000.000,00 динара
Сопствена средства: 10.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

4.2.2. Активности на заштити риболовних вода

Риболовним водама Националног парка Тара управљаће се на основу Годишњег програма унапређења рибарства за 2025. годину, усаглашеног са Програмом управљања рибарским подручјем “Националног парка Тара” за период 2023-2032. година.

На риболовним водама организоваће се спорстички риболов и очекивани приход од продаје риболовних дозвола планиран је у износу од 1.000.000,00 динара. Програмом управљања рибарским подручјем у Националном парку „Тара“ за период 2023. – 2032. године нису предвиђена порибљавања у 2025 години.

Планирана средства:

Сопствена средства: 5.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО - ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Приоритетне задаци научно - истраживачког и образовног рада произилазе из стања природних и створених вредности и потребе њихове заштите, очувања и унапређења. Приоритетни научно - истраживачки радови су:

1. Праћење стања пребирних шума и оморице (конзервација геофонда Панчићеве оморице) планирана средства у износу од 1.000.000,00 динара из субвенција Министарства

заштите животне средине,

- Истраживања сапроксилних инсеката- пројекат Природно – математичког факултета Нови Сад, у оквиру пројекта " Monitoring of Threatened Saproxyllic Beetles Species in Serbia with public participation". Потребна су 3-4 изласка на терен у НП "Тара", који би укључивали обилазак шумских станишта и прикупљање података о шест циљаних сапроксилних инсеката искључиво неинвазивним методама (посматрање, фотографисање и геореференцирање).
- Наставља се и пројекат праћења популације медведа помоћу електронских огрлица пројекат "Мониторинг популације мрког медведа"- Биолошки факултет,
- Пилот пројекат: „Ревитализација неприступачних терена кроз пошумљавања употребом дрона“ (планирана средства у износу од 1.500.000,00 динара из субвенција Министарства заштите животне средине),
- Праћење стања шума на биоиндикацијским тачкама - Институт за шумарство – Београд.
- Пројекат „Примена машинског учења за процену угрожености смрче (*Picea abies* (L.) Karst.) од осмозубог смрчиног поткорњака (*Ips typographus* (L.) у Националном парку Тара“, докторски рад запосленог стручног лица на заштити шума и противпожарној заштити.

Планирана средства:

Министарство заштите
животне средине: 2.500.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 500.000,00 динара

Извршиоци:

Стручне организације
Предузеће

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1. Планирање

1.1.Израда Пројекта санације објекта на Батури

За бившу лугарницу на Батури, која је кроз процес озакоњења, легализована, планирана је израда пројекта санације, како би се објекат ставио у функцију смештаја у туризма.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 800.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.2. Имплементација Плана детаљне регулације обале језера Перућац

У сарадњи са Општинском управом Бајина Башта и ХЕ „Бајина Башта“, приступиће се имплементацији Плана детаљне регулације обале језера Перућац, на потезу од бране у Перућцу до ушћа Дервенте у Дрину.

Планирана средства:

Средства Општине Бајина Башта

Извршиоци:

Остали субјекти

2. Изградња и инвестиције

2.1. Инвестиције на објектима

2.1.1. Санација и опремање објекта „шумарске куће Митровац“

Наставиће се започети радови на санацији и опремању објекта „Шумарска кућа Митровац“.
Санација објекта обухвата:

1. Занатске радове: санацију подова (набавка и уградња подова, керамичарски радови, подопологачки радови, хидроизолатерски радови, санација плафона и зидова, набавка и уградња унутрашњих врата, молерско фарбарски радови.
2. Вододвод и канализација (израда вододводне мреже, израда канализационе (фекалне) мреже, набавка и уградња опреме и прибора санитарија).
3. Електроинсталације – израда нове електроенергетске мреже у објекту.
4. Опремање према пројекту опремања ентеријера.

Санација објекта се спроводи у складу са пројектом „Санација туристичког објекта - лугарнице Митровац на Тари“ и Уговором закљученим између Министарства туризма и омладине и ЈП“Национални парк Тара“, Бајина Башта, број: 401-00-01269/1/2024-03 од 11.09.2024. године, у одобреном износу субвенција од 10.000.000 динара и 2.000.000 динара сопствених средстава.

За наведене радове планирана су и средства из субвенција Министарства заштите животне средине у износу од 6.000.000,00 динара.

Планирана средства:

Министарство заштите

животне средине: 6.000.000,00 динара

Министарство туризма и омладине: 10.000.000,00 динара (пренета средства)

Сопствена средства (накнада): 2.000.000,00 динара.

Извршиоци:

Стручне организације

Предузеће

2.2. Пројектовање, изградња и одржавање путева

Пројектовање, изградња и одржавање путева је редовна активност на реконструкцији шумских путева у свим газдинским јединицама, санацији регистрованих клизишта и изградњи шумских влака. Наведени путеви су у функцији газдовања шума и суфинансирају се из Буџета Републике Србије, преко Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Планирана је изградња шумских путева у складу са основама за газдовање шумама, према добијеним условима заштите природе:

1. Газдинска јединица „Црни Врх“ :
 - пут „Омар – Средњи пут“ “ у дужини од 0,6 км.
2. Газдинска јединица „Звезда“ :
 - пут „Слатка вртача - Смиљево брдо - Биљешка стена“- у дужини од 2,6 км.

Планиран је и завршетак започетих активности на изградњи шумских путева:

3. Газдинска јединица „Тара“ :
 - Шумски пут „Мамара -Долови“,
 - Шумски пут „Тисово брдо – 109. одељење“.

Вршиће се реконструкције, санације и одржавање постојећих шумских и локалних путева.

Планирана средства:

Управа за шуме: 18.000.000,00 динара

Сопствена средства: 10.00.000,00 динара.

Извршиоци:

Предузеће

2.3. Изградња и одржавање локалних асфалтних путева

Планиране су активности на наставку асфалтирања постојећег локалног пута „Седаљка – Предов Крст“ и макадамског пута „Митровац-Бањска стена“, уколико се обезбеде средства донације.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 5.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

2.4. Набавка радних машина, алата и опреме

Набавка радних машина, алата и опреме, односи се на набавку алата и опреме, моторних тестера за потребе газдовања шумама, тримера, радних алата за стручне службе за потребе газдовања шумама.

За потребе стручних служби планирана је набавка неопходне опреме (компјутери, штампачи, фото апарати, двогледи и слично).

Планирана средства:

Сопствена средства: 2.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

3. Уређење простора

3.1. Шетне стазе, излетишта, израда и одржавање мобилијара

Шетне стазе су значајни елементи уређења простора и врло значајна туристичка инфраструктура. Планирано је одржавање шетних стаза:

- Уређење одморишта Танкосин гроб, пут за Секулић,
- Уређење постојећег излетишта Хајдучка чесма,
- Санација шетне етазе „Совина учионица“
- Санација моста код извора Врело у Перућцу,
- Уређење видиковаца Бањска и Биљешка стена,
- Партерно уређење и обнављање мобилијара у Рачанској Шљивовици,
- Одржавање видиковаца – осматрачница Сјенич.

Планирана је израда нових и замена дотрајалих информативних табли и мобилијара на Предовом Крсту, Митровцу, Шљивовици, Соколини, Ослуши и на Калуђерским Барама.

Започеће се са уређењем локалитета „Кањон Склопови“ који обухвата кањонски део реке Бели Рзав, као значајаног објекта геонаслеђа, са разноврсном флором и фауном и ендемичним врстама као што су Панчићева млечика (*Euphorbia Pančićii*), рунолист (*Leontopodium alpinum*), двоцветне љубичице (*Viola biflora*) и *Dactylorhiza maculata*. Кањон Белог Рзава је карактеристичан по заступљености вегетација стена, сипара и точила. Планирано је чишћење кањона од органског отпада (дрво) и изградња шетне стазе.

Планирана средства:

Извршиоци:

Министарство заштите
животне средине: 1.000.000,00 динара
Сопствена средства(накнаде): 1.000.000,00 динара

Предузеће

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1. Задаци на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности

1.1. Информативно-пропагандне активности

Вршиће се континуирана сарадња са локалним, регионалним и републичким штампаним и електронским медијима (текстови, репортаже, снимање и емитовање манифестација поводом обележавања еколошких датума, едукативне емисије и рад са школском децом, спортско-рекреативне активности у парку, еко кампови и друго). За медијско приказивање, односно снимање свих догађаја по захтеву управљача и емитовање на локалној телевизији и у локалним новинама, планирана су средства суфинансирања из Министарства заштите животне средине - у износу од 300.000,00 динара.

Планиран је редизај сајта из средстава Министарства заштите животне средине - у износу од 200.000,00 динара.

Информативна активност огледаће се и кроз израду и редовно ажурирање Информатора о раду, ажурирање сајта Предузећа.

Планирана средства:

Министарство заштите животне
средине - субвенције: 500.000,00 динара
Сопствена средства (накнада): 400.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.2. Штампане промотивног материјала

- Штампане планинарских карата,
- Монографија о Етнографском наслеђу – сарадња са Етнографским музејом из Београда, започети активности на припреми публикације за штампу,
- Монографија о геонаслеђу Националног парка Тара - сарадњи са Геолошким заводом Србије, започети активности на припреми публикације за штампу,
- Штампане промотивног материјала: кесе, фасцикле, блокови, календари, постери, разгледнице, сувенири.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнада): 1.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

1.3. Едукативно-промотивне активности

- Периодичне мултимедијалне презентације у Центрима за посетиоце на Митровцу и Бајиној Башти,
- Представљање туристичке понуде НП Тара на мултимедијалној онлајн платформи и мобилној апликацији за промоцију туристичких потенцијала Републике Србије. Апликација Meet Serbia се састоји од интерактивне мапе и система за манипулацију и адми-

нистрирање интерактивном мапом (CMS). Поред веб апликације, биће развијене и апликације за оба доминантна оперативна система за мобилне телефоне (андроид и iOS). Сваки регистровани корисник ће на свом профилу моћи да обележи сопствене руте и омиљене локалитете. Кориснику ће бити омогућено и да на интерактивној мапи прати своје кретање током путовања. Пројекат се финансира из средстава суфинансирања Министарства заштите животне средине - у износу од 1.000.000,00 динара.

- Сезонске теренске презентације за групне посете на локалитету „Тепих ливада“,
- Програми за туристичке групе на подручју парка,
- Периодичне презентације Националног парка Тара у земљи и иностранству,
- Обележавање еколошких датума,
- Обележавање јубилеја 150 година од открића Панчићеве оморице кроз организацију семинара о досадашњим сазнањима о Панчићевој оморици,
- Учесће на сајмовима,
- Организација Фото сафарија „Тара 2025“,
- Организација манифестације „Редушијада“,
- Организација едукативног кампа -"Камп младих чувара",
- Програм посматрања медведа,
- Подршка организацији планинарске трке са препрекама „Трибалион“,
- Подршка организацији планинарској трци ултра маратон – Тара ултра трејл“,
- Подршка организацији бициклистичких трка,
- Подршка организацији „Летње школе дизајна“,
- Подршка организацији „Ликовна школа Тара-2025“,
- Подршка спортско рекреативним камповима,
- Подршка едукативним и промотивним камповима на простору НП Тара,
- Започеће се са новом образовно-рекреативном манифестацијом „Дани божура“,
- Подршка манифестацијама са промотивним, рекреативним и едукативним карактером.

Планирана средства:

Министарство заштите

животне средине: 1.000.000,00 динара

Сопствена средства(накнаде): 1.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

VII. САРАДЊА УПРАВЉАЧА И ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

1. Сарадња са локалном заједницом и осталим корисницима парка

Сарадња са локалном заједницом одвијаће се кроз све већу заступљеност локалне заједнице и заинтересованих субјеката за развојне и одрживе пројекте. Формирањем Савета корисника парка и улазак заинтересованих субјеката, остварена је сарадња са локалном заједницом.

У складу са предлогом Савета корисника за коришћење средстава приходованих по основу накнаде за коришћење моторних возила у заштићеном подручју планирано је:

1. Планирање средстава за учешће Националног парка Тара у финансирању археолошких истраживања и конзервације значајних културно-историјских локалитета на територији

- НП.(нпр. остаци Скита Светог Ђорђа, остаци цркве на Градини, остаци средњовековног замка Солотник...) у износу од 1.000.000,00 динара.
2. Изградња и опремање или реконструкција дотрајалих одморишта на најпосећенијим локацијама у зони Националног парка: Хајдучка чесма, Мале Гредице, Секулић, Ораси (излетиште „Ћирилице“ у близини манастира Рача) и Соколина. Одморишта су локације које су веома посећене, а знатан број њих је девастиран и неопходно је привести их намени како би била репрезентативна места за боравак у оквиру простора Националног парка Тара. Реконструкција видиковаца Биљешка стена и осматрачнице Сјенич. Планирана средства у износу од 3.500.000,00 динара.
 3. Набавка и организовање пражњења и чишћења јавних тоалета на најпосећенијим тачкама у зони Националног парка Тара. Недостатак јавних тоалета је нешто што је евидентно на целом простору НП Тара и могу се набавити санитарни контејнери који ће бити постављени на најпосећеније локације у НП Тара. Планирана средства у износу од 1.500.000,00 динара.
 4. Уређење и маркација шетних и планарских стаза 60 km, у износу од 700.000,00 динара.
 5. Израда и постављање сигнализације - 20 позиција, у износу од 600.000,00. динара
Једна позиција подразумева три усмеравајуће табле на поцинкованом стубу.
 6. Израда пројектне документације за различите инфраструктурне пројекте који су од туристичког потенцијала за парк - пројекти видиковаца, уређења шетних стаза, партерног уређења, мобилијара. Пројектна документација је и основ за даље аплицирање код различитих фондова. Планирана средства у износу од 1.000.000,00 динара.
 7. Организација излета за основце и средњошколце са територије општине Бајина Башта за посету најпопуларнијим локалитетима у оквиру НП Тара. Планирана средства у износу од 300.000,00 динара.
 8. Уређење такмичарске стазе за риболов на Заовинском језеру (залив у Јелисавчићима), како би се обезбедили нормални услови за организацију такмичења која се већ дужи низ година организују на Заовинском језеру, као што је Куп Бајине Баште, Пролећни куп за децу и Школа риболова за децу. Планирана средства у износу од 250.000,00 динара.
 9. Израда идејног решења и покретање процедуре за изградњу такмичарске стазе за риболов на Перућачком језеру, у складу са усвојеним Планом детаљне регулације обале језера Перућац. Планирана средства у износу од 250.000,00 динара.

Сарадња ће се одвијати и са другим значајним субјектима на територији Националног парка Тара и локалном самоуправом, посебно у питањима решавање проблема комуналних питања и инфраструктурних пројеката.

Посебна сарадња је са удружењима и невладиним организацима, које се баве едукацијом младих, локалног становништва и промоцијом заштићених вредности.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 9.400.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

Други корисн.

2. Међународна сарадња, сарадња са другим заштићеним подручјима Србије и осталим институцијама

Сарадња између паркова и заштићених добара вршиће се у оквиру Асоцијације паркова и заштићених добара и Асоцијације паркови Динарида, посебно на обуци, размени искустава, заједничким прекограничним пројектима.

Међународни пројекти у току:

1. Заједнички пројекат *“Древне и нетакнуте букове шуме Карпата и других региона Европе”* са Заводом за заштиту природе Србије, номинација два локалитета (“Клисурска Рача” и “Звезда”) са буковим састојинама за УНЕСКОВ-у листу светске природне баштине.

2. Сарадња са НП „Горчански“ из Пољске – на основу меморандума о сарадњи предвиђена је узајамна посета запослених и размена знања и искустава.

3. Пројекат „Јачање пешачког коридора у прекограничном подручју Србије и Босне и Херцеговине – Е-CROSSPASS“ - суфинансира Европска унија у оквиру Програма прекограничне сарадње Србија-Босна и Херцеговина у оквиру ИПА ИИ 2014-2020. Пројекат спроводе ТО Ужице, Планинарско друштво „Коњух“ из Тузле, Министарство уређења простора и заштите животне средине Тузланског кантона и Планинарски савез Србије. Пројекат има за циљ да допринесе одрживом развоју локалних заједница, оживи и унапреди туризам на отвореном у прекограничном подручју између Тузланског кантона и региона Западне Србије. За пешачки туризам биће успостављене заједничке пешачке стазе укупне дужине 580 км, стазе ће бити мапиране, обележене и опремљене у складу са стандардима Европске асоцијације Рамблерс’ Асоцијацион (ЕРА) као део европске пешачке руте Е7. Пројекат траје две године (2023-2025. година).

4. Пројекат „Вија Динарика: Зелена стаза изнад граница“ - реализује се у оквиру IPA II Програма прекограничне сарадње Србија – Босна и Херцеговина 2014 – 2020. године суфинансира га Европска унија. Пројекат спроводе Регионална развојна агенција Златибор из Ужица, Удружење „Тера Динарика“ из Сарајева и Општина Вареш. Пројекат ће допринети друштвено-економском развоју прекограничног региона кроз креирање, унапређење и валоризацију туристичког производа, планирано је обележавање 510 км нових и унапређење 315 км постојећих стаза како би се успоставила јединствена „Via Dinarica: Зелена стаза“ са могућностима њеног даљег развоја према другим регионима у Србији и другим земљама Балкана. Пројекат траје две године (2023-2025. година).

5. Пројекат ЕУ, *„Cross-Border Fire Prevention Initiative in NP Tara and ZPP Trebević“*, планирана су средства за рану детекцију пожара кроз сателитско праћење у износу од 3.450.000,00 динара (29.500Е).

6. Потенцијални пројекат: „Обнављање влажних станишта у Националном парку Тара иновативним технологијама“. Идеја пројекта се базира на побољшању и обнови услова станишта на најпознатијим тресавама у Националном парку, ефикасније управљање влажним стаништима у будућности, као и ублажавање ефеката климатских промена на тресавама. Три су основна стуба која се провлаче у пројекту: примена иновативних приступа и мера за обнову тресава, обезбеђивање повољног хидролошког режима и успостављање система активног праћења на влажним стаништима. Пројекат ће такође омогућити применом нових технологија прикупљање података из нетакнутих, исушених и поново навлажених тресетишта. На тај начин ће се омогућити и ефикасније управљање овим вредним екосистемима у будућности.

Планирана средства:

Сопствена средства (накнаде): 2.000.000,00 динара

Извршиоци:

Предузеће

VIII ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Извори потребних средстава су:

динара

1. Прихода које оставује Предузеће од обављања делатности-----	334.030.000,00
2. Приход од накнада за коришћење вредности парка -----	89.000.000,00
3. Наменска средства из Буџета Републике Србије-----	70.150.000,00
3.1. Министарско пољопривреде, шумарства и водоп.-Управа за шуме -----	26.500.000,00
3.1.1. Стручни послови у шумама сопственика-----	3.500.000,00
3.1.2. Суфинансирање из Буџетског фонда за шуме-----	21.000.000,00
изградња шумских путева-----	18.000.000,00
биолошки радови (опрема за производњу садница) -----	1.000.000,00
заштита шума (мониторинг)-----	2.000.000,00
3.1.3. Суфинансирање из Буџетског фонда за ловство-----	2.000.000,00
3.2. Министарство заштите животне средине: ---	43.650.000,00
3.2.1. Суфинансирање Програма управљања-----	43.650.000,00
4. Средства донатора-----	3.450.000,00

Укупан прилив: 496.630.000,00 динара

Укупан расход: 483.560.000,00 динара.

Јавно предузеће “Национални парк Тара”
директор
Драгић Караклић- дипл.инг.шум

САДРЖАЈ

I УВОД-----	1
II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА-----	1
III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ-----	2
1.Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима-----	2
1.1. Чување подручја-----	2
1.2. Одржавање подручја-----	3
1.3. Праћење стања природних вредности-----	4
1.4. Мониторинг вода-----	11
1.5. Мониторинг климе-----	12
1.6. Мониторинг спелеолошких објеката-----	12
1.7. Мониторинг геонаслеђа-----	12
2.Приоритетне мере и активности на управљању културно-историјским вредностима-----	13
3.Управљање посетиоцима-----	13
3.1. Рад центара за посетиоце-----	13
3.2. Штапање материјала намењеног посетиоцима-----	14
3.3. Уређење ентеријера,улазних капија“-----	14
4.Управљање природним ресурсима-----	14
4.1.Задачи и активности на заштити и управљању шумама-----	14
4.2.Задачи и активности на заштити и управљању ловном и риболовном фауном-----	16
IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНО - ИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА-----	18
V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА-----	19
1.Планирање-----	19
1.1. Израда пројекта санације објекта Батура-----	19
1.2. Имплементација Плана детаљне регулације Перућац-----	19
2.Изградња и инвестиције-----	19
2.1. Инвестиција на објектима -----	19
2.2.Пројектовање,изградња и одржавање путева -----	19
2.3. Пројектовање и изградња асфалтних путева-----	19
2.4.Набавка радних машина, алата и опреме-----	20
3.Уређење простора-----	20
3.1. Шетне стазе и излетишта-----	21
VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА-----	22
1.Задачи на развоју културно-образовних и информативно-пропагандних активности-----	22
1.1.Информативно-пропагандна активност-----	22
1.2.Штапање промотивног материјала-----	22
1.3.Едукативно промотивна активност-----	22
VII САРАДЊА -----	23
1.Сарадња са локалном заједницом, удружењима и осталим корисницима-----	23
2.Међународна сарадња и сарадња са другим заштићеним добрима-----	25

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ
2025.година
СРЕДСТВА СУФИНАНСИРАЊА
МИНИСТАРСТВА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- 43.650.000,00 динара –

На основу Уредбе о расподели и коришћењу средстава за субвенционисање заштићених природних добара од националног интереса за 2025.годину конкурсирало је код Министарства заштите животне средине за средства субвенција у висини од 43.650.000,00 динара по Програму управљања Националним парком Тара за 2025. годину и то за:

1.	<i>Трошкови људских ресурса</i>	<i>14.650.000,00</i>
	Бруто зараде запослених чувара	13.650.000,00
	Бруто зараде стручног особља на мониторингу оморике и заштићених врста флоре	1.000.000,00
2.	<i>Материјални трошкови чувара</i>	<i>8.400.000,00</i>
	Гориво	1.000.000,00
	Теренска опрема за чуваре	500.000,00
	Теренско возило	2.400.000,00
	Програм са опремом за електронско праћење уласка моторних возила	4.500.000,00
3.	<i>Трошкови пројектних активности-презентација</i>	<i>1.500.000,00</i>
	Информативно-пропагандне активности	300.000,00
	Презентација на мултимедијалној платформи	1.000.000,00
	Редизајн сајта	200.000,00
4.	<i>Трошкови пројектних активности-управљање посетиоцима</i>	<i>800.000,00</i>
	Уређење ентеријера Центар за посетиоце Бајина Башта- пројекат	800.000,00
5.	<i>Трошкови регулисања имовинских односа</i>	<i>5.000.000,00</i>
	Откуп парцела под омориком - I степен заштите	5.000.000,00
6.	<i>Трошкови пројектних активности - услуге мониторинга, истраживања, опрема и припремни радови на мониторингу</i>	<i>5.400.000,00</i>
	Услуге стручних институција на мониторингу маховина тресетница	300.000,00
	Услуге стручних институција на ревитализацији српске режухе	300.000,00

	Услуге стручних организација на мониторингу гљива	450.000,00
	Услуге стручних институција на мониторингу медведа	700.000,00
	Услуге стручних организација на мониторингу птица	400.000,00
	Услуге стручних организација на мониторингу дневних лептира	350.000,00
	Услуге стручних институција на мониторингу подземне фауне	400.000,00
	Услуге истраживања – конзервација геофонда оморике	1.000.000,00
	Услуга ревитализације неприступачних терена кроз пошумљавање употребом дрона	1.500.000,00
7.	Трошкови активности на мониторингу – набавка опреме и радови	900.000,00
	Мониторинг медведа – набавка камера фотозамки	150.000,00
	Фотограметријско праћење Панчићеве оморике – опрема (рачунари)	300.000,00
	Припремни радови на мониторингу тресаве у Црвеном потоку – уклањање дотрајалог мобилијара	450.000,00
8.	Трошкови пројектних активности на уређењу простора	1.000.000,00
	Уређење видиковаца и шетних стаза	1.000.000,00
9.	Трошкови пројектних активности на санацији објеката	6.000.000,00
	Санација и опремање објекта „шумарске куће“ Митровац	6.000.000,00
УКУПНО:		43.650.000,00

Средства се планирају из области заштита животне средине - заштита природе, раздео – 25 - Министарство заштите животне средине, глава 25.0-Министарство заштите животне средине, програм 0405 - заштита природе и климатске промене, функција 560 - заштита животне средине неklasификована на другом месту, програмска активност 0002 - подстицаји за програме управљања заштићеним природним добрима од националног интереса, економска класификација 451 - субвенције јавним нефинансијским предузећима и организацијама.

ПЛАН РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОГРАМА УПРАВЉАЊА НАЦИОНАЛНИМ ПАРКОМ ТАРА ЗА 2025.ГОДИНУ ПО КВАРТАЛИМА

2025	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	УКУПНО
	ЈП“НАЦИОНАЛНИ ПАРК ТАРА“				
% реализације Програма управљања	10	50	80	100	100